

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG

COMPTE RENDU INTÉGRAL

MET HET BEKNOPT VERSLAG

AVEC LE COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

vrijdag

vendredi

17-11-2000

17-11-2000

10:00 uur

10:00 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CVP	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	<i>Parti Réformateur libéral – Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + nummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag (op wit papier, bevat de bijlagen en het beknopt verslag, met kruisverwijzingen tussen Integraal en Beknopt Verslag)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral (sur papier blanc, avec annexes et CRA, avec renvois entre le CRI et le CRA)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : alg.zaken@deKamer.be</i>	<i>e-mail : aff.generales@laChambre.be</i>

INHOUD

Mondelinge vraag van de heer Erik Derycke aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de zending van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking naar Congo" (nr. 2660)

Sprekers: **Erik Derycke, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Interpellatie van de heer Bert Schoofs tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de erkenning van de genocide op het Armeense volk" (nr. 550)

Sprekers: **Bert Schoofs, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Moties

5

SOMMAIRE

Question orale de M. Erik Derycke au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la mission du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement au Congo" (n° 2660)

Orateurs: **Erik Derycke, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Interpellation de M. Bert Schoofs au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la reconnaissance du génocide du peuple arménien" (n° 550)

Orateurs: **Bert Schoofs, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Motions

5

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

VRIJDAG 17 NOVEMBER 2000

10:00 uur

De vergadering wordt geopend om 10.03 uur door de heer Geert Versnick, voorzitter.
La séance est ouverte à 10.03 heures par M. Geert Versnick, président.

De interpellatie nr. 476 van de heer Gerolf Annemans werd ingetrokken.

01 Mondelinge vraag van de heer Erik Derycke aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de zending van de staatssecretaris voor Ontwikkelings-samenwerking naar Congo" (nr. 2660)

01 Question orale de M. Erik Derycke au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la mission du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement au Congo" (n° 2660)

01.01 Erik Derycke (SP): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik stel u deze vraag omdat ik deze zomer met grote aandacht een interview met u heb gelezen in Le Soir. Ik kom daar nog op terug tijdens het begrotingsdebat. In dat interview kondigt u een initiatief aan om het parlement meer bij het buitenlands beleid te betrekken. Ook in de vorige legislatuur werd daar al werk van gemaakt, zowel op vraag van de parlementsleden als op vraag van de voorzitter van deze commissie.

Naar aanleiding van de zaak Yerodia verkeerde ik in de waan dat belangrijke stappen in verband met de Congo-politiek vooraf in het parlement zouden worden besproken. Derhalve ben ik enigszins verbaasd over de reis van staatssecretaris van Buitenlandse Handelingen, Annemie Neyts, naar Congo. Wij wisten wel dat de heer Chevalier een reis had gepland, maar ik veronderstelde dat die, gezien zijn ontslag, zou worden uitgesteld, alsook

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

du

VENDREDI 17 NOVEMBRE 2000

10:00 heures

omdat wij nog niet eens de gelegenheid hebben gekregen staatssecretaris Neyts in deze commissie te horen.

Over de reis zelf heb ik ook een aantal vragen. U hebt ze gelezen, ik zal ze daarom niet herhalen. Ik vind het toch wel vreemd dat wij zo weinig over die reis vernemen. Blijkbaar zijn er niet veel journalisten mee afgereisd. De berichtgeving over wat de staatssecretaris daar doet en met wie zij spreekt is zeer fragmentarisch. Blijkbaar belangt het slechts weinig parlementsleden aan. De Afrika-politiek leeft niet echt in het parlement en op deze manier wordt dat er zeker niet beter op.

Naast de vragen die ik u reeds heb overhandigd, wens ik u nog een bijkomende vraag te stellen. Deze week werd in de commissie voor de Justitie reeds een vraag gesteld over de zaak Yerodia. De houding van de minister van Justitie in deze is toch wel zeer eigenaardig. Hij blinkt niet altijd uit in collegialiteit ten overstaan van zijn medeministers. Hij beweert geen enkele operationele juridische daad te hebben verricht met het aanhoudingsbevel. Hij laat zelfs in het midden of er al dan niet een internationaal aanhoudingsbevel is uitgevaardigd. Dat is toch wel belangrijk voor de appreciatie van de reis van mevrouw Neyts naar Congo, want zij heeft tijdens haar reis met de heer Yerodia gesproken.

Van twee zaken één. Justitie moet weten wat het met de kwestie Yerodia doet. Buitenlandse Zaken is in deze slechts de modus operandi. Ofwel neemt Justitie de kwestie Yerodia ernstig en dan koppelt men er ook alle gevolgen aan, ofwel neemt Justitie die kwestie niet ernstig en dan kan een andere houding worden aangenomen ten aanzien van de buitenlandse politiek. In het debat van juni merkte u op dat als de buitenlandse

politiek telkens wordt doorkruist door zaken van Justitie, de buitenlandse politiek in hoge mate wordt bemoeilijkt. Ik merk nog even op dat wij omwille van het principe van de scheiding der machten enorm veel respect moeten hebben voor wat Justitie op dit vlak doet. Kunt u mij hieromtrent enige duidelijkheid verschaffen?

De **voorzitter**: Mijnheer de minister, alvorens u het woord te geven, wens ik u te herinneren aan mijn brief over de reis van mevrouw Neyts en de betrokkenheid van het parlement in deze zaak.

01.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, de staatssecretaris had als opdracht opnieuw contact op te nemen met alle belangrijke actoren van het Congolese conflict, zowel binnen dit land als erbuiten.

De doelstelling bestaat erin om met hen de middelen te evalueren om het proces van Lusaka weer op gang te brengen na de intensieve diplomatieke activiteiten van de voorbije weken die werden ondernomen op initiatief van de landen van de regio zelf. De staatssecretaris zal haar rondreis beëindigen in Kinshasa, waar ze onder andere gesprekken zal voeren met president Kabila en andere officiële personen, waaronder minister van Buitenlandse Zaken Yerodia, als deze in Kinshasa is. Het doel hiervan is beter het standpunt van de Congolese overheid te kennen, meer bepaald betreffende de middelen om de inter-Congolese dialoog te hervatten en na te gaan of die overheid bereid is gesprekken aan te knopen, in het bijzonder met de gewapende rebellen.

Ik wens hier nog een bemerking aan toe te voegen. De heer Masire vroeg ons om enkele denksporen voor te stellen aan sommige actoren van de regio en mevrouw Neyts zal dat tijdens haar reis ook doen. Hierover wens ik vandaag echter niet openlijk te spreken, omdat wij dan de opdracht van de heer Masire onmogelijk naar behoren kunnen vervullen.

België houdt nauw contact met zijn partners, meer bepaald Frankrijk, Engeland en de Verenigde Staten, maar de lopende initiatieven van de voorbije weken kwamen vooral van de Afrikanen zelf, wat we toejuichen want we zijn niet van plan hun plaats in te nemen.

De Belgische regering wil een actieve rol blijven spelen en haar engagement voor de vrede in Centraal-Afrika voortzetten. Dit engagement werd nog bevestigd door de eerste minister in naam van de regering. De zending van de

staatssecretaris past precies in deze context. Om een actieve en geloofwaardige rol te spelen, moet België een werkcontact behouden met de betrokken actoren, wie het ook zij, waaronder de minister van Buitenlandse Zaken van de Democratische Republiek Congo, voor zover dat nuttig en/of onvermijdelijk is. Het is noch de taak van de staatssecretaris, noch van een vertegenwoordiger van de Belgische regering om zijn officiële gesprekspartner van Congolese zijde te kiezen. Dit zou een blijk van onmacht zijn. Dit houdt op zichzelf geen enkele goedkeuring van het beleid of het gedrag van elk van de actoren in. Mevrouw Neyts is er niet mee belast het dossier-Yerodia aan te snijden, dat juridisch wordt behandeld en sinds kort, gelet op het Congolese initiatief om de zaak voor het internationaal Hof van Den Haag aanhangig te maken.

Ten vierde, de zending van mevrouw Neyts moet niet beschouwd worden als een nieuw Belgisch initiatief, maar als de voortzetting van een actie die sinds een jaar ondernomen wordt. Over dit beleid werd gesproken en overleg gepleegd met de secretaris-generaal van de Verenigde Naties tijdens zijn recent bezoek aan Brussel. Zoals werd overeengekomen met eerste minister Verhofstadt, zal België opnieuw contact met hem opnemen op basis van de evaluatie van de resultaten van de zending van mevrouw Neyts en de conclusies die de regering zal trekken, nadat ikzelf de belangrijkste actoren van het conflict heb teruggezien. Ik hoop dat dit zal gebeuren tijdens de SADC-top te Gabarone eind volgende week, waar ik aanwezig wil zijn.

De concrete initiatieven die de regering zal nemen in het kader van wat ik daaromtrent heb gezegd, zullen zoals het hoort worden besproken in het parlement. In de loop van de voormiddag, tijdens de begrotingsbespreking, zal ik terugkomen, enerzijds, op het meer algemeen probleem van de rol van het parlement bij de formulering en de uitvoering van het buitenlands beleid en, anderzijds, op de gedragslijnen die moeten worden goedgekeurd, vooral inzake de mensenrechten.

01.03 Erik Derycke (SP): Mijnheer de voorzitter, uit het antwoord van de minister kan ik jammer genoeg niet afleiden dat aan de zending van mevrouw Neyts bijzondere voorbereidingen voorafgingen. Dat is betreurenswaardig.

Voorts antwoordde de minister niet op de vraag of de regering of zijn ambt, instonden voor de uitvoering van het internationaal aanhoudingsbevel. Hieruit besluit ik dat het niet

wordt uitgevoerd, hetgeen heel wat politieke vragen oproept. Uiteindelijk vraagt men zich af waarmee men bezig is.

Voor het overige begrijp ik niet goed hoe de concertatie met Frankrijk kon plaatsvinden, aangezien op verzoek van de Franse overheid, de Franssprekende Afrikaanse staatshoofden op 2 november samenkwamen en zich lateraal schaarden achter de stelling van Kabila, die absoluut geen waarborg biedt op het vlak van de interparlementaire dialoog.

Wij zullen geduld moeten oefenen tot de terugkeer van de staatssecretaris om van haar of van de minister de nodige uitleg te krijgen in verband met het resultaat van haar zending.

01.04 **Louis Michel**, ministre: Monsieur le président, je voudrais apporter quelques précisions sur ce que nous avons fait eu égard à la décision de justice belge.

Nous avons officiellement soulevé la question de l'extradition de Yerodia à Kinshasa. Kinshasa nous a confirmé son refus d'extrader.

Actuellement, des discussions sont en cours pour aboutir à la dénonciation des faits à Kinshasa et donc pour saisir la justice congolaise. A ce jour, il n'y a pas de résultat. Il ne dépend pas de nous, monsieur Derycke vous le savez mieux que moi, que les pays étrangers exécutent le mandat d'arrêt qui a fait l'objet d'un signalement international début juillet.

Le Congo a saisi la Cour internationale de La Haye concernant la validité internationale de l'action intentée par la justice belge. La procédure commence aujourd'hui, et nous serons fixés dans une semaine.

L'éclaircissement que je voulais apporter est que nous avons fait exactement ce que nous devons faire. Le Congo refuse l'extradition.

Nous avons envisagé une deuxième formule: la dénonciation des faits dans le pays. Nous en attendons toujours des réactions. On ne peut faire plus.

Mais je n'ai pas cru comprendre jusqu'ici que le problème «Yerodia» devait de manière définitive nous empêcher d'avoir des contacts avec le Congo. Sinon toute la politique africaine serait terminée.

Over onze Afrika-politiek kan ik zeggen dat wij

eigenlijk een zeer actieve, positieve rol hebben gespeeld. Niet alleen volgens mij maar ook volgens de heer Mandela hebben we een zeer actieve en positieve rol gespeeld in de Arusha-akkoorden wat Burundi betreft, alhoewel alles zeer confidentieel gebleven is. Wij werken dus verder. Ik kan u wel aankondigen, mijnheer Derycke, dat ook de tweede fase van onze Afrika-politiek eerder confidentieel zal zijn, minder publiek dus. Dit heb ik trouwens eerder al aangekondigd. Mevrouw Neyts volgt op haar Afrika-reis enkel de beslissingen die reeds genomen waren toen de heer Chevalier nog staatssecretaris was. Zij heeft zijn plaats ingenomen, niet minder en niet meer dan dat. Ik begrijp dus niet goed dat men ons verwijt haar reis slecht voorbereid te hebben. U hebt wel gelijk, mijnheer Derycke, dat er nog steeds een onduidelijkheid bestaat over hoe het parlement betrokken kan worden bij onze buitenlandse politiek. Ik ben hiervoor vragende partij. Ik heb dit reeds dikwijls publiek gezegd. Ik heb voorstellen gedaan en ik heb daarop verschillende reacties gekregen van het parlement. Die reacties waren niet allemaal zo positief. Ik wil mijn politieke verantwoordelijkheid opnemen tegenover het parlement zoals ik dat tegenover de regering doe, maar zo duidelijk lagen de zaken niet.

Donc je veux simplement dire que je suis prêt. Je pense que votre réaction est légitime et je la comprends mais elle provient du fait qu'il n'y a pas eu d'éclaircissement sur le rôle du parlement dans la politique étrangère par rapport au rôle de l'exécutif.

Je me souviens que, lorsque j'ai lancé ces pistes, un certain nombre de personnes ont réagi, je pense notamment à Patrick Moriau. Sa réaction était de bon sens. Il estimait qu'il ne fallait pas que le parlement se substitue en termes de responsabilité au ministre ou au gouvernement; sinon le ministre ne serait plus suffisamment responsable devant le parlement, ce qui est logique.

Personnellement, je suis en accord avec sa position mais je pense qu'il existe malgré tout un espace pour un rôle parlementaire plus grand, et cela a déjà été débattu avec le ministre Derycke.

Il n'existe pas de contrôle a priori. Mais je suis d'accord avec une information poussée a priori.

De voorzitter: Een begrotingsdebat is een ideaal moment om van gedachten te wisselen over de rol van de minister en de betrokkenheid van het parlement.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Interpellatie van de heer Bert Schoofs tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de erkenning van de genocide op het Armeense volk" (nr. 550)

02 Interpellation de M. Bert Schoofs au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la reconnaissance du génocide du peuple arménien" (n° 550)

02.01 Bert Schoofs (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, u weet dat het Ottomaanse Rijk in 1915 massaal troepen heeft ingezet tegen het Armeense volk. Men sprak toen over een opstand. In januari 1915 werden 6.000 intellectuelen en zakenlui opgepakt volgens het klassieke schema dat later door nazi-Duitsland voor de holocaust werd gebruikt. Na de arrestatie van deze 6.000 intellectuelen volgden allerlei brutaliteiten van het Ottomaanse leger. In drie dagen tijd werden 32.000 Armeniërs afgeslacht. Daarvan bestaan ooggetuigenverslagen, onder andere van de toenmalige Amerikaanse consul. Er is ook beeldmateriaal dat voor zichzelf spreekt: mannen, vrouwen en kinderen, werden vermoord, verbrand, verkracht. Alle onmenselijkheden die men zich kan indenken gebeurden daar. Gedurende een periode van acht jaar, van 1915 tot 1923, werden naar schatting anderhalf miljoen Armeniërs vermoord en nog eens 500.000 uit hun land verdreven.

Turkije beweert tot vandaag dat er 'slechts' 300.000 doden vielen, horresco referens. Turkije beweert ook nog steeds dat het ging om het neerslaan van een opstand. Een typisch kenmerk van een agressor is het minimaliseren en verdraaien van feiten. In het Turkse onderwijs beschouwt men deze feiten nog steeds niet als een misdaad, maar als een overwinning van Turkije, het voormalige Ottomaanse Rijk op het Armeense volk, dat binnen Turkije dus als agressor wordt beschouwd.

Het feitenmateriaal ter beschuldiging van Turkije is verpletterend. Het ging inderdaad om een brutale slachting. Sindsdien zijn door de internationale gemeenschap wel een aantal acties ondernomen. Zo heeft de Franse Assemblée deze massamoord in 1998 erkend als genocide en op 29 mei 2000 werd die erkenning nog eens bevestigd. Ook de Franse Senaat sloot zich aan bij de houding van de Assemblée op 7 november 2000. In het Italiaanse Parlement staan eveneens initiatieven

op stapel om de volkerenmoord te erkennen in weerwil van heftig protest van Turkije. Zo komen we bij een andere strekking binnen de internationale gemeenschap, namelijk die van de Verenigde Staten, waar men de kop nog steeds in het zand steekt. President Clinton is bij het Congres tussengekomen toen er een motie tot erkenning van de volkerenmoord was ingediend. Hij heeft gevraagd de motie van de agenda te schrappen. Het Congres heeft aan zijn vraag gehoor gegeven. Het argument luidde dat een erkenning kon leiden tot misdrijven tegen Amerikaanse burgers die zich in het Midden-Oosten bevinden. Volgens de verklaring van betrouwbare BBC-reporters zou de echte reden te maken hebben met het feit dat Turkije dreigt de luchtmachtbasis van Inçirlik te sluiten, vanwaar nog steeds NAVO-vluchten op Noord-Irak worden ondernomen.

Ik ben van oordeel, mijnheer de minister, dat het Europees Parlement eergisteren een belangrijk signaal gegeven heeft. Ik hoop dat u zich hierbij aansluit. Het betreft namelijk een uitnodiging tot Turkije om de genocide van het Armeense volk alsnog te erkennen. De keuze voor België is volgens mij duidelijk: wij moeten de Europese strekking volgen, niet de Amerikaanse. Uiteraard verdient het de voorkeur dat België overgaat tot de erkenning van de genocide op het Armeense volk. Weldra wordt België voorzitter van de Europese Unie. U hebt dan de mogelijkheid een voortrekkersrol te spelen. Frankrijk is u wel reeds voorgegaan, maar het vergt nog steeds moed en vasthoudendheid om tot deze erkenning over te gaan. Daarom vraag ik u niet, mijnheer de minister, of u zult overgaan tot erkenning, maar wannéér? Gaat u nog even wachten om een standpunt in te nemen tot België voorzitter is van de Europese Unie of gaat u zich onmiddellijk aansluiten bij het Europees Parlement? Graag vernam ik uw standpunt

02.02 Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, collega's, op 8 november jongstleden heeft de Franse Senaat een resolutie goedgekeurd waarbij de massamoord op de Armeniërs erkend werd als volkerenmoord. De Franse regering heeft zich evenwel niet achter deze resolutie geschaard en heeft via een communiqué van het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken zeer duidelijk gesteld dat deze resolutie louter en alleen onder de parlementaire bevoegdheid ressorteert en geen waardeoordeel van de huidige Turkse regering inhoudt. Indien het parlement gelijkaardige initiatieven wenst te nemen, dient het zich goed

bewust te zijn van de gevolgen die hieraan verbonden zijn. Zelfs indien de huidige Turkse regering niet verantwoordelijk wordt gesteld voor de daden tegen het Armeense volk, mag men zich aan ernstige reacties van deze regering verwachten. Dat was ook het geval met de resolutie die onlangs door het House of Representatives in de VS aangenomen werd. Wegens dreigende represailles in de bilaterale Amerikaans-Turkse betrekkingen - zoals sluiting van militaire bases - is deze resolutie niet aan het voltallige congres voorgelegd. Ook op de Franse resolutie zijn de reacties niet uitgebleven. Men mag zich aan een inzinking van de Frans-Turkse relaties verwachten. Dat maakt het voor Frankrijk als voorzitter van de Europese Unie nagenoeg onmogelijk om een bemiddelende rol te spelen in bijvoorbeeld de Cypruskwestie en de problemen rond de Egeïsche Zee.

Ik ben mij bewust van de pijn die het Armeense volk ondervindt, maar het is wenselijk andere wegen te onderzoeken waarop met het verleden kan afgerekend worden. Ook het Armeense volk heeft er geen belang bij dat de bilaterale betrekkingen van Westerse landen met Turkije gedevalueerd worden omdat het ook voor hen het enige drukkingmiddel is dat op dit land rust ter verbetering van de mensenrechten. Dit is van zeer groot belang voor de mensen die vandaag in Turkije leven en met wie wij een nieuwe toekomst willen opbouwen.

02.03 Bert Schoofs (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik kan enkel vaststellen dat men zwicht voor de chantage en de druk van Turkije. De Armeense enclave in Ankara heeft ook van zich laten horen en heeft een voorzichtige houding aangenomen. Dat is alleen omdat men vreest voor meer schendingen van de mensenrechten. Het is dan ook ongehoord dat de deur voor Turkije op een kier werd gezet om kandidaat-lidstaat te worden van de Europese Unie. Een land dat zich op zulke brutale wijze - met inbegrip van chantage - verhoudt tot de internationale gemeenschap, verdient niet de minste erkenning. Ik had gehoopt dat er toch één regering in de wereld of Europa zou opstaan om een initiatief ten voordele van de Armeense bevolking te nemen en Turkije te laten zien waar het op staat. Wanneer men deze houding van struisvogelpolitiek aanhoudt, zal Turkije kunnen blijven doorgaan met schendingen van de mensenrechten, ook in Koerdistan. Dan denk ik dat de Europese Unie, België inclusief, geen goed figuur zal slaan.

Moties

Motions

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Bert Schoofs en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Bert Schoofs en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,
verzoekt de regering om een duidelijk standpunt in te nemen met betrekking tot de kwalificering van de misdaden tegen het Armeense volk als een "genocide" of "volkerenmoord" en om de nodige initiatieven te ontwikkelen tot de erkenning ervan als dusdanig."

Une motion de recommandation a été déposée par M. Bert Schoofs est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Bert Schoofs et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement de prendre clairement position en ce qui concerne la qualification des crimes commis contre le peuple arménien comme "génocide" et de prendre les initiatives nécessaires pour garantir sa reconnaissance en tant que tel."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heren Patrick Moriau en Jacques Simonet en mevrouw Leen Laenens.

Une motion pure et simple a été déposée par MM. Patrick Moriau et Jacques Simonet et Mme Leen Laenens.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 10.32 uur.

La réunion publique de commission est levée à 10.32 heures.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

vrijdag

17-11-2000

10:03 uur

vendredi

17-11-2000

10:03 heures

INHOUD

Mondelinge vraag van de heer Erik Derycke aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de zending van staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking naar Congo." (nr. 2660)

Sprekers: **Erik Derycke, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Interpellatie van de heer Bert Schoofs aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de erkenning van de genocide op het Armeense volk" (nr. 550)

Sprekers: **Bert Schoofs, Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Moties

1

3

4

SOMMAIRE

Question orale de M. Erik Derycke au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la mission du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement au Congo" (n° 2660)

Orateurs: **Erik Derycke, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Interpellation de M. Bert Schoofs au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la reconnaissance du génocide du peuple arménien" (n° 550)

Orateurs: **Bert Schoofs, Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Motions

1

3

4

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

VRIJDAG 17 NOVEMBER 2000

10:03 uur

COMMISSION DES RELATIONS EXTERIEURES

du

VENDREDI 17 NOVEMBRE 2000

10:03 heures

De vergadering wordt geopend om 10.03 uur door de heer Geert Versnick, voorzitter.

La séance est ouverte à 10.03 heures par M. Geert Versnick, président.

01 Mondelinge vraag van de heer Erik Derycke aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de zending van staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking naar Congo." (nr. 2660)

01 Question orale de M. Erik Derycke au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la mission du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement au Congo" (n° 2660)

01.01 Erik Derycke (SP): De commissie heeft reeds vaker de wens uitgedrukt om meer te worden betrokken bij het buitenlands beleid en met het Congo-beleid in het bijzonder. Wij waren dan ook wat verwonderd over de zending van de staatssecretaris Neyts naar Congo. Mevrouw Neyts heeft weinig perslui meegenomen. Met wie zal zij ginder spreken? Intussen beweert de minister van Justitie dat hij geen enkele juridische daad heeft gesteld in verband met het aanhoudingsbevel tegen de heer Yerodia. Mevrouw Neyts heeft al met de heer Yerodia gepraat. Is de grond van het aanhoudingsmandaat tegen de heer Yerodia dan niet ernstig genoeg? Hoe rijmt men dat alles met het belang dat men hecht aan de mensenrechten? Was er overleg met de informele overleggroep van Centraal-Afrika?

01.01 Erik Derycke (SP): La Commission a déjà exprimé à plusieurs reprises le souhait d'être associée plus étroitement à la politique étrangère et plus particulièrement à la politique congolaise. Aussi, nous nous sommes étonnés quelque peu de la mission entreprise par Mme Neyts, Secrétaire d'Etat, au Congo. Comme Mme Neyts n'a emmené que peu de journalistes, j'aimerais savoir avec qui elle s'entretiendra au Congo. Entre-temps, le ministre de la Justice prétend qu'il n'a posé aucun acte juridique dans le dossier du mandat d'arrêt décerné contre M. Yerodia. Or, Mme Neyts s'est déjà entretenue avec ce dernier. Les faits qui ont motivé le mandat d'arrêt lancé contre M. Yerodia ne sont-ils donc pas assez graves? Comment le gouvernement concilie-t-il tout cela avec son attachement aux droits de l'homme? Y a-t-il eu une concertation avec le groupe de concertation informelle d'Afrique centrale?

01.02 Minister Louis Michel : De staatssecretaris had de opdracht opnieuw contact op te nemen met alle belangrijke Congolese actoren en met hen te evalueren hoe het Lusaka-proces weer op gang kan worden gebracht. Zij zal haar reis beëindigen in Kinshasa, waar zij gesprekken zal voeren met president Kabila en minister Yerodia. Wij werden gecontacteerd door de heer Massire, met de bedoeling de verschillende denkpistes en voorstellen aan de verschillende actoren bekend te

01.02 Louis Michel , ministre: La secrétaire d'Etat avait pour mission de renouer des contacts avec l'ensemble des principaux acteurs congolais et d'examiner avec eux comment le processus de Lusaka pouvait être réactivé. Son voyage s'achèvera à Kinshasa où elle s'entretiendra avec le président Kabila et le ministre Yerodia. Nous avons été contactés par M. Massire. L'objectif était de présenter les différentes pistes de réflexion et propositions aux différents acteurs.

maken.

België houdt nauw contact met Frankrijk, Engeland en de VS, maar de recentste diplomatieke initiatieven kwamen van de Afrikanen zelf, wat we toejuichen. De Belgische regering wil een actieve rol blijven spelen ten dienste van de vrede in Centraal-Afrika. Daartoe moet zij contact houden met alle betrokken actoren, waaronder ook de Congolese minister Yerodia – voor zover dat nuttig en/of onvermijdelijk is. Wij kiezen onze gesprekspartners niet. Wij keuren hiermee geen enkel beleid of gedrag van de actoren in kwestie goed of af. Mevrouw Neyts is er niet mee gelast het dossier Yerodia aan te snijden, dat ondertussen ook voor het Internationaal Hof van Den Haag aanhangig is. De zending van mevrouw Neyts is geen nieuw initiatief, maar de voortzetting van een actie die sinds een jaar loopt. Er werd hierover overlegd met de VN-secretaris-generaal. Met hem zal opnieuw contact worden opgenomen in verband met de resultaten van de zending van de staatssecretaris. De conclusies zullen door mij in de marge van de SADEC-top in Gabarone, eind volgende week worden besproken met de belangrijkste Congolese actoren. De concrete Belgische initiatieven zullen uiteraard in het Parlement worden besproken.

01.03 Erik Derycke (SP): Uit het antwoord maak ik niet op dat de zending van mevrouw Neyts was voorbereid en dat betreur ik. Blijkbaar wordt het internationaal aanhoudingsbevel niet uitgevoerd. Waarmee zijn wij bezig? Op 2 november hebben de Franstalige Afrikaanse landen zich achter Kabila geschaard. Ik zie niet goed wat het overleg met Frankrijk inhoudt.

01.04 Minister Louis Michel : Wij hebben de kwestie van de uitlevering van de heer Yerodia officieel in Kinshasa aangekaart, waarop de autoriteiten in Kinshasa ons nogmaals hun weigering om de heer Yerodia uit te leveren hebben bevestigd. Vervolg door de Congolese justitie blijkt vooralsnog niet mogelijk. Congo betwist de geldigheid van het internationale aanhoudingsbevel bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag. Congo weigert dus de heer Yerodia uit te leveren. Rest het probleem van de aanklacht van de feiten in het land zelf. Een en ander mag ons niet beletten contacten te blijven onderhouden met Congo. Anders komt ons hele Afrikabeleid op de helling te staan. *(Verder in het Nederlands)*

Wij hebben een zeer actieve rol gespeeld, al bleef

La Belgique entretient des contacts étroits à ce sujet avec la France, l'Angleterre et les Etats-Unis mais les récentes initiatives diplomatiques ont été prises par les Africains eux-mêmes, ce dont nous nous réjouissons. Le gouvernement belge souhaite continuer à jouer un rôle actif au service de la paix en Afrique centrale. A cet effet, nous devons maintenir le contact avec l'ensemble des acteurs concernés, y compris le ministre congolais Yerodia, pour autant que cela soit utile ou nécessaire. Nous ne choisissons pas les partenaires avec lesquels nous nous entretenons. Mais en agissant de la sorte nous ne cautionnons en aucun cas la politique ou le comportement des acteurs en question. Mme Neyts n'a pas pour mission d'aborder le dossier Yerodia, la Cour internationale de Justice de La Haye en ayant d'ailleurs été saisie entre-temps. La visite de Mme Neyts ne correspond pas à une initiative récente, mais se situe dans le prolongement d'une action entreprise il y a un an déjà. Cette question a fait l'objet d'une concertation avec le secrétaire général des Nations Unies qui sera à nouveau contacté à propos des résultats de la mission de la secrétaire d'Etat. Je discuterai à nouveau de tout ceci avec les principaux acteurs congolais lors du sommet SADEC qui doit se dérouler la semaine prochaine à Gabarone. Les initiatives concrètes prises par la Belgique feront évidemment l'objet d'un débat au Parlement.

01.03 Erik Derycke (SP): Je regrette de constater que la réponse fournie par le ministre m'empêche de conclure que la mission de Mme Neyts avait été préparée. Il semble que le mandat d'arrêt international n'ait pas été exécuté. Qu'en est-il exactement? Le 2 novembre dernier, les pays africains francophones se sont rangés du côté de Kabila. Je ne vois pas très bien en quoi consiste la concertation menée avec la France.

01.04 Louis Michel , ministre: Nous avons officiellement soulevé la question de l'extradition de M. Yerodia à Kinshasa ; Kinshasa nous a confirmé son refus d'extrader. Quant à la possibilité de saisir la justice congolaise, à ce jour, elle n'a pas encore eu de résultat. Le Congo a saisi la Cour internationale de La Haye à propos de la validité du mandat international.

Le Congo refuse donc l'extradition. Reste la dénonciation des faits dans le pays. Ce problème ne doit pas nous empêcher d'avoir des contacts avec le Congo. Sinon, c'est toute notre politique africaine qui est remise en cause. *(Poursuivant en néerlandais)*

Nous avons joué un rôle très actif dans le cadre des

alles zeer confidentieel, in de Arusha-akkoorden. Ik had aangekondigd dat de tweede fase van onze politiek confidentieel zou zijn.

Mevrouw Neyts heeft uitgevoerd wat de heer Chevalier zou gedaan hebben. Ik begrijp de vraag over de voorbereiding niet.

Ik heb voorstellen gedaan in verband met het betrekken van het Parlement bij het buitenlands beleid, maar de reacties waren niet erg positief. *(Verder in het Frans)*

Uw geheel terechte reactie vloeit voort uit het feit dat de rol van het Parlement in het buitenlands beleid niet duidelijk werd afgebakend ten opzichte van de rol van de uitvoerende macht.

Sommigen, zoals de heer Moriau, hebben erop gewezen dat het Parlement niet in de plaats mag treden van de minister, wat volstrekt logisch is. Ik denk niettemin dat er ruimte is voor een grotere rol van het Parlement.

Controle vooraf is onmogelijk, maar uiteraard kan er wel vooraf informatie worden verstrekt.

De **voorzitter**: Het begrotingsdebat in een goed moment om dat verder uit te klaren en alle vragen over het buitenlands beleid te stellen aan de minister.

Het incident is gesloten.

02 Interpellatie van de heer Bert Schoofs aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de erkenning van de genocide op het Armeense volk" (nr. 550)

02.01 Bert Schoofs (VLAAMS BLOK): Van 1915 tot 1923 werden de Armeniërs in het Ottomaanse rijk vervolgd. Er zouden circa 1,5 miljoen Armeniërs zijn omgebracht, 500.000 werden verjaagd. Het gaat om een echte genocide, niet om het neerslaan van een opstand. De Franse Assemblée en Senaat hebben de feiten als zodanig erkend. In het Italiaanse Parlement staan initiatieven op stapel. Eergisteren gaf het Europees Parlement een belangrijk signaal. België moet dit voorbeeld volgen. Wanneer zal dat gebeuren? Zal de minister binnenkort een initiatief nemen of wacht hij het Belgisch voorzitterschap af?

02.02 Minister Louis Michel : Op 8 november

accords d'Arusha, même si notre action a conservé un caractère confidentiel. J'avais d'ailleurs attiré l'attention sur le caractère confidentiel de la deuxième phase de notre politique.

Mme Neyts a procédé de la même manière que l'aurait fait M. Chevalier. Je ne comprends pas votre question relative à la préparation.

J'ai formulé des propositions visant à associer le Parlement de manière plus étroite à la politique étrangère, mais les réactions ne furent guère positives. *(Poursuivant en français)*

Votre réaction, qui est légitime, vient du fait que l'on n'a pas éclairci le rôle du Parlement dans la politique étrangère par rapport à celui de l'exécutif.

Certains ont déjà réagi, comme M. Moriau, en faisant remarquer que le Parlement ne doit pas se substituer au ministre, ce qui est tout à fait logique. Ceci dit, je pense qu'il y a un espace pour un rôle parlementaire plus grand.

Le contrôle a priori n'existe pas. Mais une information a priori est évidemment possible.

Le **président**: Le débat budgétaire est à mon avis une bonne opportunité pour préciser les choses et pour poser au ministre toutes les questions sur notre politique étrangère.

L'incident est clos.

02 Interpellation de M. Bert Schoofs au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la reconnaissance du génocide du peuple arménien" (n° 550)

02.01 Bert Schoofs (VLAAMS BLOK): Le peuple arménien a été persécuté dans l'empire ottoman de 1915 à 1923. Quelque 1,5 million d'Arméniens auraient ainsi trouvé la mort, 500.000 auraient été chassés de leurs terres. Il s'agit en l'occurrence d'un véritable génocide et non de la répression d'une insurrection. L'Assemblée nationale et le Sénat français ont reconnu ce génocide. Des initiatives semblables sont menées au sein du Parlement italien. Avant-hier, le Parlement européen a également émis un signal important à cet égard. Notre pays doit suivre cet exemple. Quand de telles démarches seront-elles entreprises par la Belgique? Le ministre prendra-t-il prochainement une initiative en la matière ou compte-t-il attendre que la Belgique assure la présidence de l'Union européenne?

02.02 Louis Michel , ministre: Le 8 novembre

jongstleden keurde de Franse Senaat een resolutie goed waarbij de massamoord op de Armeniërs als volkerenmoord werd bestempeld. De Franse regering heeft zich echter van die resolutie gedistancieerd. Indien het Belgisch parlement een gelijkaardig initiatief zou nemen, moet het zich bewust zijn van de gevolgen ervan. Dat is ook gebleken uit een gelijkaardige resolutie in een commissie van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden die dan ook niet in plenaire vergadering werd behandeld. De Franse resolutie zal ongetwijfeld ook nadelige gevolgen hebben voor de rol van dat land als EU-voorzitter onder meer in de zaak Cuypers. Ik ben me bewust van de zorg van het Armeense volk, maar iedereen heeft belang bij goede relaties met Turkije.

02.03 Bert Schoofs (VLAAMS BLOK): Men zwicht blijkbaar voor de druk en chantage van Turkije. Ondertussen werd echter voor Turkije alweer de deur op een kier gezet voor toetreding tot de Europese Unie. Ik hoopte dat er minstens één regering van een EU-land een duidelijk standpunt zou innemen. Deze struisvogelpolitiek laat Turkije toe verder de mensenrechten te schenden.

Moties

De **voorzitter**: Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Bert Schoofs en luidt als volgt:

“De Kamer,
gehoord de interpellatie van de heer Bert Schoofs en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse zaken,
verzoekt de Regering om een duidelijk standpunt in te nemen met betrekking tot de kwalificering van de misdaden tegen het Armeense volk als een “genocide” of volkerenmoord en om de nodige initiatieven te ontwikkelen tot de erkenning ervan als dusdanig.

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Leen Laenens en de heren Patrick Moriau en Jacques Simonet.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 10.32 uur.

dernier, le Sénat français a adopté une résolution qualifiant de génocide le massacre du peuple arménien. Toutefois, le gouvernement de M. Jospin s'est démarqué de cette résolution. Si le Parlement belge prend une initiative similaire, il doit se rendre compte des conséquences que cela peut entraîner. On a pu se rendre compte du problème avec une résolution analogue adoptée par une commission de la Chambre des représentants américaine puisque cette résolution n'a finalement pas été examinée en séance plénière. La résolution française produira indéniablement des effets néfastes sur le rôle que pourrait jouer la présidence française de l'Union européenne, dans le dossier chypriote notamment. Je suis conscient des préoccupations du peuple arménien, mais tout le monde a intérêt à entretenir de bonnes relations avec la Turquie.

02.03 Bert Schoofs (VLAAMS BLOK): Il est clair que vous cédez aux pressions et au chantage de la Turquie. Mais en attendant, on a laissé entrevoir à Ankara la possibilité d'une adhésion à l'Union européenne. J'espérais qu'au moins un gouvernement d'un Etat membre adopterait une position claire en la matière. Cette politique de l'autruche permet à la Turquie de continuer à violer les droits de l'homme.

Motions

Le **président**: En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Une motion de recommandation a été déposée par M. Bert Schoofs est libellée comme suit :

« La Chambre,
ayant entendu l'interpellation de M. Bert Schoofs et la réponse du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères,
demande au gouvernement de prendre clairement position en ce qui concerne la qualification des crimes commis contre le peuple arménien comme « génocide » et de prendre les initiatives nécessaires pour garantir sa reconnaissance en tant que tel ».

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Leen Laenens et MM. Patrick Moriau et Jacques Simonet.

Le vote sur ces motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

La réunion publique de commission est levée à 10.32 heures.